

Dr. İ. Hamit Hancı, Dr. Orhan Odabaşı**,
Dr. R. Cenap Yıldırım****

Karşılaştığınız olayları bize aktarın. Konunun uzmanlarına, avukatlarımıza danışalım. Çabamız haklarımızı ve sorumluluklarımızı bilerek iş barışına katkıda bulunmak.

Olgu: Ankara'nın eğitim ve araştırma hastanelerinden birine akşam saat 22'de gelen 45 yaşlarındaki erkek hastaya acil servisin yoğun olması nedeniyle gerekli ilginin gösterilmesi gecikir. Hemşirenin uyarısı ile bir sedyede oturmakta olan hastaya ne olduğu sorulur. İleri derecede halsiz ve konuşmakta güçlük çeken hastanın dövuüldüğü anlaşılır. Sosyal güvencesinin olup olmadığı anlaşılammıştır ve yardım edecek kimsesi bulunmamaktadır. **Ne yapmalı?**

Acil Hastalarda Hekim Sorumluluğu ve Hastayı Kabul Etme, Acil Müdahale

Hekimler sorumluluk korkusu ile gereken yardım ve girişimden çekinirlerse bundan hastalar zarar görür. Bir eylemin yapılmasının suç olabileceği gibi, yapılmamasının da suç olabileceği unutulmamalıdır.

Hayatı tehlikede olan bir hasta ve yaralıya tıbbi yardım, hekimlerin mesleki ve insani görevleri olduğu kadar yasal zorunluluklarından ilkinin oluşturur (**Türk Ceza Kanunu: 476/2, Borçlar Kanunu: 41, Tıbbi Deontoloji Tüzüğü 3. maddesi**).

Fiilen hekimlik yapmayan ve uzun yıllar mesleğini bırakmış hekimlerin bile acil durumlarda bir hastayı muayene etmeleri, tedavi etmeleri ve gereken ilk yardımı yapmaları zorunludur.

Hayatı tehlikede olan bir hasta ve yaralının hastaneye kabulü şarttır. Kuşku lu durumda olanların da hastaneye kabul edilmesi ve yatırılması gerekir. Yataklı Tedavi Kurumları Yönetmeliği 57. madde acil olgulara gereken tedavi ve yardımın derhal yapılmasını gerektirir. Gelen hasta gönderilir ve o kişi bu travma ya da olay sonucu ölürse yatırmayan hekim sorumludur. Böyle bir kişiyi hekim "yerim yok" diye gönderse bile sorumludur (TCK 455, Tedbirsizlik Dikkatsizlik Sonucu Ölüme Sebebiyet).

Özel hastaneler de olanaklar elverdiğince acil olguları kabule zorunludurlar ve bunların tedavisi ücretsiz yapılır (Hususi Hastaneler Kanunu 32. madde).

Özel hastanelerin yakınında resmi bir hastane varsa ve resmi hastaneye kadar hastanın naklinde bir sakınca yoksa hasta gereken ilk yardım sonrası resmi hastaneye sevk edilebilir.

Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün 3. maddesinde;

"tabip ihtisası ne olursa olsun gerekli bakımın sağlanamadığı olgularda zorunlu sebep olmadıkça ilk yardımda bulunur".

TCK 455, Tedbirsizlik Dikkatsizlik Sonucu Ölüme Sebebiyet

Türk Ceza Kanunu'nun 476/2. maddesi yaralıya yardım etmeyi zorunlu kılar.

Yataklı Tedavi Kurumları İşletme

Yönetmeliği 57. madde: Ağır hastalar ve acil müdahaleyi gerektiren tıbbi, cerrahi vak'a ve kaza yaralanma hadiselerinin yaralıları müracaat halinde derhal yataklı tedavi kurumlarına kabul edilerek, gereken ameliyat ve tedavileri zamanında yapılır.

Hususi Hastaneler Kanunu (HHK) 32:

Ani bir arıza ya da kaza neticesinde müstacelen (acilen) tedaviye muhtaç olan şahısların hususi hastanelere müracaat ya da nakillerinde hastanede derhal acele tedavilerini yapmak mecburidir. Bunlardan fakir olanların yatırılarak tedavileri lazımsa hastanenin parasız kısmına alınır. Parasız yatakları olmayan hastaneler bu fakir hastaları nakilleri kabil hale gelinceye (mümkün oluncaya) kadar yatırarak tedavi ederler.

HHK 44: ... Tedavisini üstüne aldığı hastaları yerine vekil bırakmadan izinsiz olarak kendi arzularıyla terkederek bu hastaların tedavisiz kalmalarına sebep olan...mütehassıs tabiplerden...para cezası alınır. Eğer bu suretle tedavisiz bırakılma neticesi olarak hasta ölürse mes'ul mütehassıs tabip hakkında T.C.K 455. maddesi tatbik olunur.

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi ile ilgili Kanunun 13. maddesine göre "Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanmak isteyen, acil olgular hariç evvela sağlık evine ya da sağlık ocağına başvururlar".

* Prof.; Ankara Ü. Tıp Fak. Adli Tıp AD, Ankara

** Uzm.; Aile Hekimliği, Ankara

*** SSK Hastanesi, Bolu

Hususi Hastaneler Kanununun 43 ve 44. maddelerinde; gerekli tedbirlerin alınmaması ya da tedavinin başka hekime bırakılmadan yarıda kesilmesi dolayısıyla hastanın ölmesi halinde TCK nun 455. maddesinin uygulanacağı açıkça belirtilmektedir.

Kamu kuruluşlarında ve tüzel kişiliği olan kurumlardaki hekim ve diğer sağlık mensupları hastayı kabul etmek zorundadır. Özel olarak çalışmasını yürüten bir hekim bir yerde tekse hastayı kabul etmemelik yapamaz. Yine deprem, savaş ve kitle kazalarında sağlık mensubu tüm hastalara bakmak zorundadır.

Devlet Memurları Tedavi Yardımı ve Cenaze Yönetmeliği'ne binaen çıkarılan Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatlarına göre, Yönetmeliğin 15 ve 25. maddelerine göre, olgunun acil olması nedeniyle, gerekli başvurma ve yollama işlemleri yapılmadan doğrudan resmi sağlık kurumu ve kuruluşunca tedavi sağlandığında, tedavi giderlerinin ödenebilmesi için hastanın taburcu edildiği tarihten itibaren lüzumlu işlem ve belgelerin usulü dairesinde yurt içinde 30 gün, yurt dışında 90 gün içinde sağlanması gerekmektedir.

Acil Hastanın Sevki

İlk yardım ve acil tedavi yerel olanaklara ve koşullara en uygun biçimde yapıldıktan sonra hekim tarafından gerekli görülürse hasta ileri bir merkeze sevk edilir. Yerel olanakların kısıtlığından gelişecek durumlardan hekime kusur yükletilemez.

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönerge (154 sayılı Yönerge)'ye göre; İlk ve acil yardım, tüm kuruluş kademelerinde yapılması gereken bir sağlık hizmetidir. Sağlıkla ilgili tüm görevlilerin ilk ve acil yardım hakkında bilgisi olmaları gereklidir. İlk yardımın öğreticisi durumunda bulunan uzman personelin, ilk ve acil yardımları, kuruluşlarında bulunan sağlık ve yardımcı sağlık personeline gereği gibi öğretmesi hususunda olağanın üstünde çaba göstermeleri gerekmektedir. İlk ve acil yardım hususundaki eğitim, kuramsal, uygulamalı olarak yapılacaktır. Sağlık evi ebesi gerektiğinde ilk ve acil yardım hizmetlerini yapar.

Yataklı tedavi kurumları işletme yönetmeliğine göre; Sağlık Merkezlerinde acil olgulara, doğumlara, ateşli hastalara bakılır,

TCK 476/2: Bir mecruh (yaralı) ya da sair tehlikede bulunan bir kimseye yahut ölü ya da ölüye benzer bir cesede tesadüf edip de mümkün olan yardımı yapmakta ya da derhal ait olduğu daireye ya da hükümet memurlarına malumat (bilgi) vermekte ihmal eden kimse hakkında... ağır para cezası hükmolunur.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu 154:

Hükümet ve belediye tabipleri ve ebeleri fakir kadınların doğurmasında meccanen (parasız, gönüllü) yardıma mecburdurlar.

küçük girişimler gerçekleştirilir. Ocak tabipliği, koruyucu sağlık hizmetleri ile acil tedavi hizmetleri merkezlerin bünyesinde bütünleşmiştir (madde 3). Genel hastanelerde ise her türlü acil olgunun kabulü, muayene ve tedavisi yapılır (madde 5). Bu hastanelerde poliklinik saatleri dışında yalnızca ağır ve acil olgular kabul edilir (madde 12). Acil hizmetler, acil polikliniği ya da acil servisi, bunlar yoksa nöbetçi tabibi tarafından 24 saat süre ile kesintisiz olarak yürütülür. Bu hizmetlerde hizmetin sürekliliğini sağlayacak biçimde yeteri kadar sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile hayati öneme haiz araç, gereç ve nöbetçi eczacı bulunmayan kurumlarda da lüzumlu ilaçlar bulundurulur (madde 14). Tek tabip bulunan kurumlarda, kurumda yatan hasta varsa, tabip arandığında bulunabileceği yeri bildirmekle ve akşam vizitlerini yapmakla görevlidir. Baştabip dahil iki ya da üç uzman bulunan kurumlarda yalnızca ev nöbeti (icapçı nöbet) tutulur. Baştabip dahil dört ya da daha yukarı tabip bulunan kurumlarda normal nöbet tutulur. Ancak baştabip dahil beş ve yukarı tabip olduğu zaman baştabip nöbet tutmaz (madde 43).

Yasal sorun çıkan bazı acil olgular:

- Göğüs ağrısı ve siyanoz yakınmaları olan hasta Hızır Ambulans çağırır. Hasta, Üniversite hastanesi aciline getirilir. İki adet dahiliye asistanı olduğu halde iki saat kimse hastayla ilgilenmez ve müdahale etmez. İki saat sonra hasta arreste girer. Anestezi asistanı müdahale eder, ancak hasta kurtarılamaz.

-Kafa travmalı hasta acilde gözlem altına tutulmaktadır. Durumu stabil görülerek hekim tarafından 3. saatte taburcu edilir. Birkaç saat sonra subdural kanama ile geri gelir ve ölür. Tabip Odasınca soruşturma açılır.